

Gerard Quintana: «Em nego a pensar que recuperarem la normalitat»

El president de l'Acadèmia Catalana de la Música analitza les implicacions de la crisi de la COVID-19 en el sector | Quintana reivindica la necessitat dels músics d'articular-se

Gerard Quintana, president de l'Acadèmia Catalana de la Música | Xavier Mercadé

A **Gerard Quintana**, la crisi de la COVID-19 l'ha afectat per dues bandes. Per un costat, amb **Sopa de Cabra** acabaven de publicar *La gran onada* (PromoArts Music, 2020), i el coronavirus els ha interromput la promoció del disc i tota la gira de presentació. Per l'altre, ha encapçalat les reivindicacions del sector de la música mitjançant el seu càrrec com a president de l'Acadèmia Catalana de la Música. El trobem al seu pis de Barcelona on conviu amb el flixenco **Xarim Aresté**.

Quin és el paper que està tenint l'Acadèmia de la Música en aquesta crisi?

L'Acadèmia neix després de la formació del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts (CoNCA), en veure que el sector de la música es quedava a fora. La idea era organitzar-nos com a sector per poder sumar, fer un front comú, i iniciar tota la feina que estava pendent en molts àmbits. Neix també arran d'una altra crisi, la del 2008, en què la música va ser una de les grans damnificades. Ara s'ha agraït molt estar estructurats.

Qui forma ara mateix l'Acadèmia de la Música?

A més de socis a títol individual, en formen part 41 entitats. I la força real rau en el fet que aquestes 41 entitats representen més de 90.000 persones: entre la cadena educativa, associacions sindicals i de músics de tots els estils, intèrprets, orquestres, Musicat, les associacions de la indústria de la música, les entitats que representen el món no professional, les editores de partitures, etc. Busquem que els músics s'associïn a les associacions de músics, però sempre hi haurà qui es vulgui fer soci a nivell individual.

Heu reaccionat molt de pressa a la crisi.

En els darrers dos o tres anys s'ha posat en funcionament una oficina i una direcció de gerència operativa, amb en Manel Montañés a la direcció, compartida amb l'Eduard Balaguer, fet que ens ha donat ales. També hem pogut néixer en un context digital, i això fa que tot sigui molt més àgil en moments com aquest, en què encara necessitem un pla de xoc efectiu. Quan va començar la crisi de la covid, primer es va parlar d'un pla de xoc i després d'un pla de reactivació del sector i un pla a més llarg termini, d'adaptació i de reforma.

Fa un temps hi havia una certa visió que l'Acadèmia era una mena de patronal i els músics estaven una mica desorientats. Tens aquesta percepció?

Sí que hi ha hagut durant un temps aquesta sensació. Estem en un sector on sempre tot ha vingut de dalt a baix. A baix hi ha el creador, la matèria primera d'on surt tota la estructura i el producte que es comercialitza, que és el que està més desassistit. El músic no té un règim laboral clar; hi ha una llei de 1985, que no està feta per la realitat actual, i s'està mirant de reformar-la a partir de l'estatut de l'artista. Això afecta totes les contractacions. Moltes bandes, com per exemple **Txarango**, s'autogestionen. Tota la diversitat de casuístiques provoca que sovint el músic estigui en fals. O es fa autònom o es fa soci d'una cooperativa de gestió com pot ser Musicat. Tot això s'ha d'adaptar a una evolució que ve dels anys 90 amb la digitalització i el seu efecte sobre tot plegat, i sobre qualsevol espai de la música. La voluntat és que el músic tingui eines i revertir aquesta pluja sempre de dalt a baix; que és el que sovint ha portat aquesta idea que el motor sempre ha estat la indústria, i que els interlocutors del sector són les discogràfiques o els promotors i tota la indústria del directe.

Entremig, hi ha hagut la transformació de la indústria discogràfica.

Les discogràfiques s'han transformat, en el sentit que qui treu el rendiment són les operadores de telefonia, que no paguen taxa i els continguts estan allà, i sovint s'ofereixen en obert. Moltes discogràfiques acaben sent promotores, editores, i fins i tot ofereixen serveis de comunicació per a artista. I l'artista és el que sovint es paga el seu propi treball i busca aquests serveis a les discogràfiques; o en el cas que els pagui la discogràfica -que cada vegada és més estrany-, hi ha uns percentatges grans que també condicionen la propietat dels seus màsters.

I a la base, sempre els músics?

Aquests darrers dies hem estat veient que la base d'on surt tot era la dels músics, la que estava més desmuntada, i sense un esperit associatiu, si no hi ha enmig un servei que cobreixi algunes de les mancances de gestió professional. També hi ha el músic que no s'acaba de creure que ho és, en el sentit que potser funciona un temps en un cicle d'èxit, i després es dedica a una altra feina. Després hi ha el músic kamikaze, entre els quals m'incloc, que es llença passi el que passi, sense xarxa.

També hem de tenir en compte que actualment hi ha quatre o cinc escoles de grau superior, només a la ciutat de Barcelona, que estan formant a gent que volen ser músics, i que no volen ser una altra cosa. És la seva carrera, la seva professió. Tot plegat va creant una altra consciència, fins el punt que fa pocs dies es va fer la presentació d'una unió de músics a nivell estatal. Si no es fan aquests fronts comuns, no tens interlocució en els llocs on es prenen les decisions executives i legislatives. Fa un any i mig es va impulsar, des del Mercat de Música Viva de Vic, la Plataforma per la Música, que va ser un primer pas, creada per portar fins al final l'Estatut de l'Artista. Va ser aprovat per unanimitat per la comissió del Congrés del Diputats, però just en el moment que

havia de passar a la càmera del Congrés per fer-lo efectiu per llei, va començar la inestabilitat política, i les eleccions van aturar tot el tema legislatiu.

Gerard Quintana Foto: Arxiu artista

Creus que ens en sortirem pitjor que d'altres col·lectius? O és precisament una oportunitat per fer un pas endavant?

Penso en l'oportunitat; tots hi hem perdut molt. Això ens ha agafat quan ja s'han fet totes les inversions per poder fer els sis mesos de temporada? tot ha saltat pels aires. Ja hem superat la idea d'allò 'que hem perdut' i de dir 'esperem fins que tot torni a ser com abans'. Sabem que no és així; aquest fet no té precedents en la història, i no sabem encara fins a quin punt serà transformador.

Mirant enrere, si penso en els anys 90 en què va començar la digitalització, els de la música vam ser els primers en rebre. La reacció de part d'un sector que es transformava acceleradament i veia com el seu negoci anava desapareixent va ser intentar que tot fos com abans. Es van fer campanyes milionàries contra la pirateria i criminalitzant a l'usuari, que es descomptaven del que havíem de cobrar els mateixos autors. En aquell moment ja se sentien veus de músics que estaven en consells de direcció dient que internet estava sobrevalorada i que tot tornaria a ser com abans. Si tots aquells diners i esforços s'haguessin abocat a transformar o adaptar el fet musical a la digitalització, creant plataformes d'*streaming*, hauríem redirigit a la gent a un consum més ètic i hauríem aprofitat millor les inversions. Ara, amb la covid, ens hem trobat que la crisi ha petat de ple en aquell espai que era el que ens permetia menjar, on estava més enfocat el gruix de la indústria, que és la cultura en viu. I hem tornat a ser els primers a rebre. Tot s'ha traslladat a les xarxes durant setmanes, i s'ha de posar en valor. La música acostuma a ser allò que fa

comunitat, no només cultural, també emocional. És el que fa que no ens tornem bojos. S'ha volgut confrontar la música amb la sanitat,? és absurd! Fins i tot l'OMS va fer públic un informe on instava els estats a introduir la música en el sistema sanitari, a partir de nou-cents estudis de científics d'arreu del món que ho demostren.

La música és terapèutica?

És terapèutica i ajuda a formar-te en la educació emocional, a articular-te amb els altres, a treballar amb equip. Quan has de tocar amb altres has d'escoltar-los, saber quin és el teu espai i quin és el seu. Et dona eines per ser molt més eficaç i eficient en molts altres àmbits de l'ensenyament, com podrien ser les matemàtiques. La música és subdivisió, en els tons i en els ritmes, és matemàtica pel que fa a l'harmonia? També és motor a nivell individual i col·lectiu, perquè ja hem dit que crea comunitat.

Estem davant un gran canvi de paradigma?

I tant. Ens trobem davant d'un horitzó on encara no sabem quins seran els hàbits de la música en directe, sobretot als gran concerts. És un horitzó que ara sembla llunyà, però no sabem fins a quin punt serà episòdic o canviarà la manera de relacionar-nos entre nosaltres. Com el teletreball? L'Acadèmia mateixa ha decidit que a partir d'ara les reunions de junta es faran telemàticament. És el moment de construir l'eina que ens permeti avançar. Endavant tenim un temps de mig-treva, que és l'estiu, però després vindrà la tardor? i amb totes les parts que estem parlant -a nivell polític i científic, amb el PROCICAT i amb Interior- tothom té clar que hi haurà un rebrot, i crec que hauríem de preparar-nos per poder afrontar-ho i trobar la manera de fer una vida nova, una nova normalitat que està per definir, on la música en viu hi ha de poder conviure. No entenem, i ho estem intentant canviar, que una sala de concerts, que és un lloc controlable i limitat, on es pot garantir molt més la seguretat que en un transport públic, estigui tancat.

Com valorem el paper de les institucions en tot plegat?

Les institucions han tingut un paper difícil, perquè no estaven preparades per aquest nou context, i són lentes a l'hora de transformar-se. Uns ho han portat millor que d'altres. Ens hem trobat en una situació de crisi política i amb molt enfrontament amb les institucions pel que fa a la cultura i la música en viu. En un primer moment vam haver de lluitar amb la idea que érem el menys important, el més prescindible. La cultura ha estat un dels puntals que ha mantingut la vida, juntament amb la sanitat, el primer sector, els aliments i la investigació. Alguns dels sectors més retallats són els que s'han mostres indispensables quan no queda res. Amb la Generalitat i les Diputacions hem trobat la manera d'anar treballant, amb unes idees clares de com conviure amb aquesta nova situació i alhora ser innovadors.

És en aquesta dicotomia on les companyies discogràfiques s'han pogut sentir desamparades?

Hi pot haver friccions amb les discogràfiques, sí. Hi ha una lluita entre el model d'estructura discogràfica clàssica i la seva evolució en el món digital. En aquest aspecte hi ha moltes coses a transformar, recolzar, i hem d'invertir el recurs -limitats- en coses que construeixin aquest nou futur. Estem parlant amb Omnium Cultural d'un projecte que va en aquest sentit, i que en pocs dies començarà a tenir forma. Des de diferents iniciatives privades es demanava a l'Acadèmia de participar en un projecte per recollir donatius pels músics, però vam argumentar que no ens semblava la manera. Estem treballant perquè els diners que es recullen vagin cap a projectes de creació i producció, que puguin donar feina no només al músic sinó a tot el món que l'envolta. Treballem amb 'projectes far' que puguin crear model.

El ministeri de Cultura ha canviat una mica l'orientació, després d'unes declaracions desafortunades?

El ministre es va fer seves algunes de les frases que havíem llençat des de l'Acadèmia i des del sector. En concret, la campanya "La cultura no se suspèn es posposa", però seguidament va anunciar mesures contradictòries dirigides als ajuntaments, el principal promotor del país. Va proposar que si el promotor públic ajorna l'esdeveniment d'acord amb el representant del

músic, haurà de pagar un avançament de fins a un 30% del preu del concert, per tal de donar liquiditat; però immediatament va dir que, en el cas que el concert es suspengués, s'haurà de pagar una indemnització d'entre un 3% i un 6%. La lletra petita ens diu que és més fàcil suspendre un concert que ajornar-lo! Sempre hem de vigilar amb la lletra petita.

Gerard Quintana presentant els Premis Alicia al Mercat de Música Viva de Vic Foto: Pere Masramon

Creus que la música se sent desatesa?

Tenim clar que els artistes i el món de la cultura som un percentatge significatiu del producte interior brut, som indústria. Hem de posar en valor tot el que té el sector, i així podrem entrar a parlar amb altres departaments dels governs, per articular la cultura dins l'estructura social i d'estat. La música és present en altres disciplines artístiques: en el circ, el teatre, el cinema,? i no ens hem empoderat suficient. Estem treballant sempre, quasi 24 hores al dia; la feina es confon amb la vida. Hem de tenir en compte tot això per ser i articular-nos. I des del costat dels músics, en comptes de malviar-nos, hem de pensar que som la matèria primera, que sense nosaltres no hi ha res. Es poden fer programes informàtics amb algorismes que creen música, però no hi haurà personalitat d'un artista, que és el que fa especial aquelles set notes. Som la font. L'únic que hem de fer és empoderar-nos. Sense que això suposi cap mirada discriminatòria; dins del sector de la música, els agents més formats són els músics.

Això està canviant. Cada vegada hi ha més espais de formació especialitzada com postgraus.

Tot està evolucionant. Ens hem de sofisticar com a societat per poder conviure amb tantes problemàtiques noves que sorgeixen i que aniran a més, perquè hem trencat molts ecosistemes i en formem part, i perquè en un futur moltes feines es robotitzaran i el que ens mantindrà serà la cultura. Ve un nou paradigma, estem tenint avisos, i em nego a pensar que recuperarem la normalitat. Aquesta trampa ja l'hem viscut més d'una vegada. Després d'haver viscut vivències traumàtiques, el teu cap s'estructura i s'eixampla d'una altra manera. Amb l'Acadèmia hem trobat una eina de la qual estem satisfets que estigués a punt per afrontar tot això. I la seva estructura ja

estava pensava perquè no fos de dalt a baix, a través dels seus grups de treball qualsevol persona pot activar o interactuar amb el nucli dels objectius de l'Acadèmia, que són els valors, i poder fer visible el creixement a nivell creatiu del sector. Totes aquestes escoles de grau superior que tenim estan donat tants fruits... Quan venen músics d'arreu del món al·lucinen. Hi ha molt pocs models amb els quals un músic surti amb una educació tant polivalent, amb una mirada tan ampla del que és l'ofici, i que després pugui triar el seu camí. Ho estem veient, no només amb la **Rosalía**, la **Sílvia Pérez Cruz**, en **Marco Mezquida**, la **Clara Peya**,?Hi ha gent superlativa que marcarà època, que ja tenen aquest bagatge i aprenentatge, a part de la seva sensibilitat i el seu talent personal; i molts més que en sortiran!

Ens en sortirem, oi?

Veig que hi ha gent que està en estat de xoc, espantada, bloquejada, esperant que torni a venir allò que no tornarà a venir del tot. Alguns, pocs, tenen possibilitats de mantenir l'espera i es poden permetre estar aturats un any i esperar que tot torni a ser com abans, o d'una manera semblant. També m'estic trobant amb gent del món cultural que té molt clar aquest canvi de paradigma. S'està creant un moviment de transformació, configurant espais que eren impensables fa uns mesos i que ara són esperançadors, en el sentit que poden anar creant un model que fa que no hagi de desaparèixer del tot la música en directe. Els grans festivals estan suspent tots, des del decret de força major del 27 de març al qual s'han anat a collint. Ens trobem davant d'una temporada d'estiu desèrtica.

Només hi ha algunes iniciatives que estan mirant de tirar endavant, com el Cruïlla XXS, disposant de grans espais i garantint les mesures de seguretat i sanitàries. Es necessita un gran espai per seure quatre-centes persones mantenint els dos metres de distància. Hi ha espais i voluntat per poder fer coses. El festival de la Porta Ferrada, per exemple, està treballant colze a colze amb l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols per poder fer alguns concerts en nous emplaçaments, també el Sons del Món a Roses... però tampoc sabem si estarem en fase 2 o fase 3. Hi ha iniciatives que no s'han perdut, però no són les més grans; aquestes són les que ho tenen més difícil, no hi ha manera de solucionar 50.000 o 100.000 persones en un sol lloc.

Com es comporten els mitjans de comunicació públics respecte a la música?

Aquesta setmana ens vam reunir amb la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, perquè hi haurà un canvi pel que fa a la música en els mitjans públics, sobretot en la televisió, que era gairebé inexistent. Aquestes setmanes de confinament la música en el 33 ha acabat ocupant un 50%, i ha estat una experiència enriquidora per les dues parts. A través de la crida que es va fer, i que també es va vehicular des de l'Acadèmia, es van recollir aproximadament 320 propostes, i la CCMA ha descobert moltes coses. De moment, sembla que la música tornarà als mitjans de comunicació, i a TV3 es mantindrà un concert cada diumenge. La *tele* que veurem aquesta tardor no serà com la de l'any que ve, i des de l'Acadèmia insistim en que hi torni haver un departament de musicals. Des de TV3 han vist que el sector és capaç de produir continguts amb qualitat. Els avanços tecnològics ens permeten gravar d'una manera molt més fàcil que no pas fa trenta anys. I és el moment de descobrir joies i talents que tenim, per fer possible la creació d'un espai sonor propi. Tenir entitat, com passa quan vas a Portugal, a França o a qualsevol país.

És una lluita que tenim com a país, generar un paisatge cultural propi, que posis la ràdio o la TV i sàpigues a quin país estàs.

I això no vol dir estar girat d'esquenes al món, precisament vol dir incidir en el món. Anglaterra sap que la seva presència a nivell mundial passa per tenir una cultura potent, i per això aposten per la música com ho fan. Nosaltres ens hem de comparar amb països més petits com Dinamarca, però amb la nostra gent i el nostre esperit creatiu i associatiu. La cultura és una de les nostres marques de futur, i la música hi ha de ser present, a dalt de tot. Aquest és el punt d'esperança i de mirada endavant. Com deia Churchill quan li van demanar retallar el pressupost de cultura per destinar-lo a armament: "Per què fem la guerra, si no és per la cultura?".

Transcripció: Rosa E. Massaguer